

ÎN AFARA GRANITELOR SE PREGĂTEA „REVOLUȚIA”

În toamna anului 1989, Nicolae Ceaușescu era un lider din ce în ce mai izolat pe plan internațional. Până și liderii „tărilor frățești” do-reau schimbarea lui de la cărma României... Șeful de atunci al Direcției de Informații a Armatei, viceamiralul Ștefan Dinu, își amintește că Ceaușescu fusese avertizat asupra planurilor serviciilor secrete străine privind declanșarea revoltei împotriva sa cu două luni înainte.

Asemenea tuturor revoluțiilor ce au avut loc în secolul al XX-lea, Revoluția română din 1989 s-a constituit într-un proces complex și profund, cuprinzând toate domeniile de activitate: politic, social, economic, militar, diplomatic etc. Până acum s-au scris puține lucrări care să fi tratat Revoluția română în complexitatea ei, multe dintre ele limitându-se la abordări unilaterale și mai ales încercându-se exploatarea lor în interese de partid și în confruntările electorale.

Avea Caragiale o cugetare pe care o exprima adeseori: „Voiestă să cunoști bine lucrurile, privește-le de aproape, vrei doar să-ți placă privește-le de departe”. Deci mărturiile celor ce s-au în mijlocul evenimentelor, valoric pot fi considerate de primă mână. Aceasta este și ceea ce mă determină să-mi fac public cunoscute amintirile din acea vreme.

Schimbări în Europa de Est

Evenimentele care au precedat Revoluția prevesteau căderea inevitabilă la o dată apropiată și a regimului comunist totalitar din România. Criza regimului comunist, care la noi înregistra cele mai acute forme, era consecință implacabilă a rupturii ce se produsese dintre politica regimului comunist dictatorial și țară, a instrăinării conducătorilor comunisti față de nevoile și aspirațiile populației.

Printre instituțiile care au avut de suferit de pe urma regimului comunist totalitar s-a aflat și armata. Deturarea armatei de la misiunile ei tradiționale - de apărare, folosirea ei abuzivă ca forță de muncă ieftină la cele mai grele lucrări din economie, adeseori, la un loc cu deținuții de drept comun, nesocotirea drepturilor statutare ale cadrelor privind avansările în grad și funcții, slaba salarizare etc. sunt numai câteva dintre cauzele care au creat în armată o puternică stare de nemulțumire.

Răsturnarea regimului comunist totalitar satisfacea pe deplin stările de spirit ale militarilor, singura cale a detenționării situației explozive din armată.

Granițele erau drastic păzite pentru ca nu cumva românii nemulțumiți de regim să emigreze ilegal. De cealaltă parte însă, să pregătească infiltrarea unor agenți ai serviciilor secrete din statele vecine pentru a strâni revolta populației

Cu ochii la revoluțiile altora

Prin natura activității sale, Direcția de Informații din Marele Stat Major, DIA, așa cum era cunoscută, deținea numeroase informații și indicii care prevesteau iminenta răsturnare a regimului dictatorial din România. În baza acestora, organele de decizie erau ținute la curent cu evenimentele externe, cu schimbările ce aveau loc în toate planurile: politic, economic, social și militar din zonele de interes pentru țara noastră.

Se poate sublinia că informațiile pe aceste teme au devenit din atâtea de larg interes, încât DIA a trebuit să-și redistribuie forțele pentru a putea acoperi toate solicitările din aceste domenii. Totodată, fluxului informațional zilnic din domeniul militar i s-a adăugat un supliment paralel cu date privind transformările social-economice și politice din țările socialiste. Pe acest circuit erau transmise „in extenso” cuvântări, declarații, hotărâri sau rezoluții ale conducătorilor țării socialiste, cât și sinteze informative cu schimbările care aveau loc în aceste țări. Acest circuit nu era unul permanent, ci el se stabilea de fiecare dată în funcție de conținutul materialelor

transmise. După utilizarea lor, aceste materiale se înapoiu la DIA sau se distrugau de cei ce le-au primit. Pe de altă parte, s-a putut observa din partea unor state socialiste angajate pe calea reformelor o intensificare a eforturilor ca armata noastră, conducerea militară superioară să fie informată asupra avantajelor reformelor economice, sociale și politice inițiate la ei.

Discuții „întâmplătoare”

În ultimii doi-trei ani, pe timpul vizitelor militare, fie ale noastre în străinătate, fie ale altor țări la noi, nu exista ocazie pentru a nu fi abordate problemele restructurării și binefacerii acesteia în viața economică și socială a țărilor respective. De regulă, discuțiile pe aceste teme aveau o înțâmplătoare, în pauze, în timpul dedicat întâlnirilor neoficiale, al activităților culturale, sportive, relaxante.

În cele din urmă s-a recurs la procedura oficială și în abordarea autorităților militare. Tema în sine, de „informare asupra situației interne și a preocupărilor partidului și guvernului din țara respectivă”, părea o practică firească, ca între țări prietene ce nu puteau fi refuzate. Cel mult puteam să ne întrebăm de ce

noi, militarii, trebuie să fim informați asupra acestor lucruri.

Personal, am fost solicitat la mai multe astfel de informări, dar două mi-au rămas în minte în mod deosebit.

Într-una dintre zilele lunii mai 1988, atașatul militar sovietic la București a solicitat o vizită confidențială la șeful DIA ca fiind dorința expresă a Statului Major General al armatei sovietice. Primirea a avut loc la Secția Legăturii Externe, fiind înregistrată în totalitate.

„Discurs” despre prefacerile din URSS

În cadrul audienței, contraamiralul sovietic Terentiev ne-a făcut o amplă expunere după un material tipărit despre reformele din URSS și alte țări socialiste, întrebându-ne la fiecare problemă, retoric desigur, de ce în România aceste programe n-ar fi posibile. Am dedus că toate aceste întrebări se constituiau în tot atâtea reproșuri și critici la adresa politicii rigide și dogmatice din țara noastră. Încheiere, diplomatul rus solicita ca informarea lui să fie adusă la cunoștința Marelui Stat Major și a Ministerului Apărării Naționale, dorință îndeplinită în aceeași zi.

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALUL ZILEI

Inginerii români căutau soluții pentru folosirea biogazului ca sursă alternativă de energie. Sovieticii prezenți la Târgul Internațional București au declarat că România ocupa locul I între țările de care URSS-ul importa utilaje și instalații petroliere.

Tara, pe „biogaz”

La sfârșitul anilor '80, în România apăruse moda „biogazului”, considerat, pe atunci viitorul înlocuitor, deosebit de ieftin, al carburanților clasici. Adaptate spe-

cial pentru a putea consuma acest combustibil neconvențional, foarte multe dintre autobuzele acelor vremuri circulau prin orașe având instalate deasupra lor niște rezervoare lungi, asemănătoare unor bombe. Parafrazând cu mult mai celebru nume al bombei atomice „Enola Gay”, românii le ziceau tiribombelor instalate pe autobuze „Elena Gay”. Directiva folosirii biogazului fusese dată de câțiva ani, dar la Plenara CC al PCR din vara anului 1989 Nicolae Ceaușescu a revenit cu precizări:

(Continuare în pag. a II-a)

Securitatea a avut agenți în tabăra maghiară

Fostul adjunct al Securității Timiș, maior (r) Radu Tinu, afirmă în urmă cu ceva vreme pentru ziarul nostru că nu românii au provocat prăbușirea regimului comunist. El spune că ei doar „au dansat pe muzica altor servicii de securitate”, în special CIA și KGB. Securitatea știa că în Ungaria se fac „repetiții” pentru înălțarea lui Ceaușescu. Securitatea trimisese agenți în taberele de antrenament unde se pregăteau „scân-teile” Revoluției.

„Step, pentru CIA, kalinka, pentru KGB”

Mr. (r) Radu Tinu a avut șansa, dar și neșansa de a fi implicat, din plin, în „revoluția anticomunistă” de la Timișoara. Șansa, pentru că a văzut cum se face istoria. Neșansa, pentru că a trebuit să suporte 717 zile de detenție. „Revoluția care a început la Timișoara nu a fost decât o mască, iar pastorul Tökés László, doar un pretext penibil. Revoluția nu am făcut-o noi,

românii, ci doar am dansat pe muzica altor servicii de informații. Step, pentru CIA, și kalinka, pentru KGB”, este de părere Radu Tinu.

Oțiferul de informații timișorean susține că, încă din momentul în care Bush și Gorbaciov și-au „dat mâna pe un vapor acostat în larg”, Securitatea română știa că se acționează concertat atât de americani, cât și de ruși, pentru înălțarea lui Nicolae Ceaușescu.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

17 octombrie (marți)

Soarele a răsărit la 7:33, a apus la 19:28
Luna a răsărit la 19:45, a apus la 11:01
Sărbătoare creștină: Sfântul Prooroc Osea; Cuviosul Mucenic Andrei Criteanul

S-a întâmplat la 17 octombrie 1989

● Potrivit datelor publicate de Institutul federal de statistică al Iugoslaviei, în cursul lunii septembrie rata inflației a fost în această țară de 48%, astfel că pe întregul an ea se ridică la 1.181%. Rata inflației, la acel moment, era de cinci ori mai mare decât la sfârșitul anului trecut și de 30 de ori mai înaltă comparativ cu 1982, transmisă agenția Taniug.

● Elementele extremiste au detonat la Kabul două încărcături de explozibil, care au cauzat daune materiale. În urma cercetărilor efectuate de autorități în jurul Kabulului au fost descoperite 30 de rachete de tip „sol-sol” și peste 20 kg de explozibil.

● În legătură cu preocuparea tot mai intensă a oamenilor de știință față de distrugerea stratului de ozon în atmosferă - prin folosirea excesivă a freonului și în urma activității industriale a omului, care provoca „efectul de seră” - specialiștii niponi au ajuns la concluzia că intensificarea iradierii Oceanului Planetar putea duce la distrugerea a tot ce era viu în mediul marin. Fenomenul, susținea cercetătorii, se putea produce mai repede decât se prevedea anterior, tocmai din cauza folosirii gazului freon. Până atunci, savanții credeau că razele Soarelui se dispersează în straturile superioare ale oceanului, fără să dauneze planctonului. Știința a descoperit, însă, că tocmai straturile superioare ale apei oceanului constituie mediul favorabil dezvoltării planctonului.

Ramona VINTILĂ

România, sub amenințarea intervenției militare străine

Anul 1989 l-a prins la post, la Budapesta, pe colonelul Ioan Todericiu. Era atașat militar, poziție din care a perceput - cu ochi bine format, critic și fără patimă - evenimentele din capitala țării vecine.

Din rapoartele redactate de atașatul militar - aflate acum în arhivele Direcției de Informații a Armatei - reiese evident că Ungaria a fost țara care s-a pregătit cel mai intens pentru a provoca declanșarea unei revolte populare în România. Încă din primăvara lui '89 - avea să-i relateze Ioan Todericiu ziaristului Radu Tudor acum câțiva ani - la Budapesta se făceau pregătiri intense pentru surparea regimului Ceaușescu. Prezentăm fragmente de referință din acest interviu.

Încă de la începutul anilor '80, relațiile dintre România și Ungaria se tensionaseră. În țara vecină se încearcă prin toate modalitățile să se atragă atenția pe plan inter-

național, inclusiv în organisme ONU, asupra pretinsului drept de apartenență a Transilvaniei la Ungaria, lipsirea minorității maghiare din România de drepturile la cultură, limbă etc.

Despre episodul George Bush

La 11 iulie 1989, președintele american George Bush a vizitat Budapesta. Cu puțin timp înainte de sosirea oaspetelui, în zona de primire și-a făcut apariția un grup de câteva sute de oameni cu steaguri unguerești și lozinci mari cu text revendicativ: „Vrem Ardealul”, „Ardealul este al Ungariei”. Organele de ordine nu au intervenit în nici un fel. Dimpotrivă, au permis grupului respectiv să ocupe un loc cât mai vizibil pentru delegația SUA.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALE PERSONALE

17 OCTOMBRIE

Aseară, recital de poezie Geralt Stern. Bun. L-am revăzut pe Peter Waldor care n-a pregetat să-mi amintească de cererea lui în căsătorie și de faptul că-i plac femeile mai în vârstă. De asemenea, l-am cunoscut pe Mihai Teodoru, tatăl lui Șerban. I-a vorbit cuiva despre „șarmul” meu. Degeaba. Mă doare piciorul drept. Merg prost.

Nina Cassian, Memoria ca zestre, Cartea a III-a, 1985-2005, București, Institutul Cultural Român, 2005, p. 89

Cuartetele lui Beethoven, execuție cehă.

Ștefan J. Fay, Caietele unui fiu risipitor. Fragmente de jurnal, București, Humanitas, 1994, p. 286

Ajungând la locuința poetului căzut în dizgrație, cu pași siguri am intrat în curte și am pus mâna pe clanta ușii de la intrare. În acest moment, dintr-o „Dacie” parcată vizavi a sărit ca ars un bărbat cu mustați strigând disperat către mine. După o scurtă chibzuială m-am întors la poartă. „Mustăciosul” mi-a cerut actele, și după ce a pus mâna pe pașaport s-a îndreptat cu documentul spre mașină. În timp ce el își nota datele din pașaport, dintr-o altă mașină a coborât un alt bărbat cu umeri lași și alură de sportiv, apoi încă doi, dintre care unul, mai în vârstă, arăta a șef. Numărul lor mi-a provocat un râs ușor nervos și am întrebat dacă nu cumva am încălcat - bineînțeles, absolut întâmplător! - vreo regulă din această țară.

„O, nu, nu! - am primit un răspuns foarte binevoitor, numai că am avut aici recent niște probleme speciale.”

(Continuare în pag. a II-a)

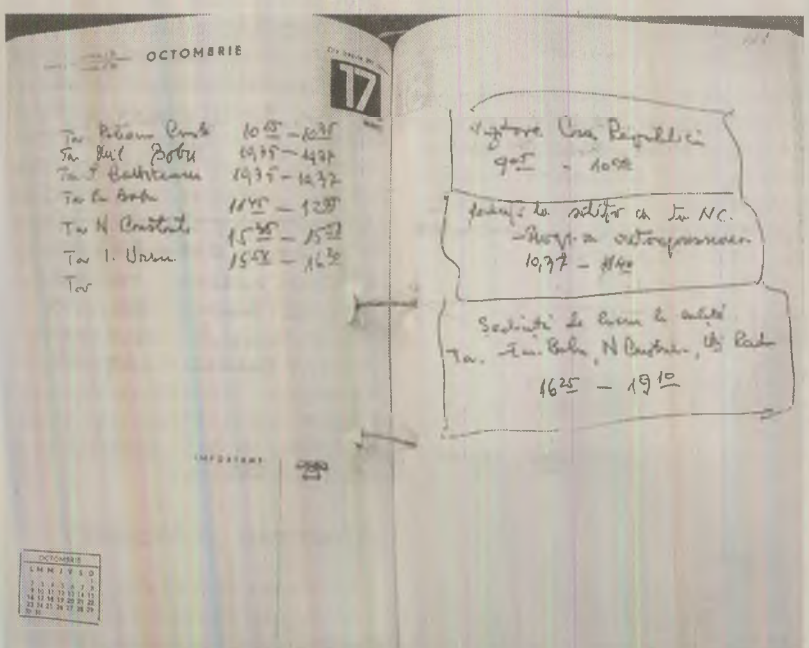
AGENDA ELENEI CEAUȘESCU

Neobosită a fost în toamna lui 1989 Elena Ceaușescu! După ce și-a petrecut sfârșitul de săptămână în vizita de lucru din județul Bistrița-Năsăud și municipiul Cluj-Napoca, luni la ora 14:20 aterizase la București. Imediat după masa de prânz, la Cabinetul 2 a început primiri: Poliana Cristescu, Constantin Radu, Emil Bobu, Silviu Curticeanu, Vasile Bărbulescu. Ultimul a plecat la ora 18:46.

Ca și cum încheiase un binefăcător concediu, marți, 17 octombrie 1989, între orele 9:05 și 10:00 și-a însoțit soțul într-o vizită pe șantierul Casei Republicii.

Ajunsa la birou a avut o întrevedere cu Poliana Cristescu (orele 10:15 - 10:35). Apoi i-a chemat pe Silviu Curticeanu și pe Emil Bobu (10:35 - 10:37).

O lungă ședință, pentru obiceiul din ultima vreme, s-a ținut apoi la săliță, consemnată „Program autoaprovizionare” (orele 10:37 - 11:40). Ceaușescu știa, fie și din statistica prezentată prin Cancelaria CC că-i erau adresate multe plângeri legate de „aprovizionare”. Continua să vorbească despre bunăstarea generală omițând însăși realitatea cartelelor și rațiilor alimentare. În mintea Ceaușescilor, prin organizarea aprovizionării de către activii de partid, alimentele urmau să apară în magazine și piețe, cu prompti-

tudinea gospodăriei de partid în deservirea Cartierului Primăverii.

După ședință, Elena Ceaușescu a convorbit îndelung cu Emil Bobu (orele 11:45 - 12:35). Între secretarul general al partidului și atribuțiile acestui secretar al CC cu probleme organizatorice, ea funcționa ca o instanță de decizie și control.

Funcția ei de „șefă a cadrelor” nu exista însă în documentele programatice ale partidului. Nu avea nici dreptul legal de-a solicita Securității

să urmărească viața intimă a copiilor săi, de mult majori. Dar cine să cârtească? Astfel că și-a încheiat ziua de birou cu o altă lungă ședință de lucru la săliță cu Emil Bobu, Nicolae Constantin și Constantin Radu pe probleme de cadre (orele 16:25 - 19:10).

Între convorbirea cu Bobu și ședința de cadre, la Cabinetul 2 mai fuseseră primiiți Nicolae Constantin și Ion Ursu.

Lavinia BETA

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Secretarul de partid bătea cadrele didactice pe câmp

„Fiind un județ cu mare pondere în agricultură, o mare calamitate pentru noi era scoaterea la munci agricole. Mergea toată lumea, de la elevii din clasa a IV-a până la ultimul muncitor. Foarte greu se făceau învoiri sau scutiri medicale. Campania începea în mai cu prășitul și se termina târziu, în noiembrie, cu recoltatul sfeclei și al porumbului. Și măcar dacă toate aceste produse s-ar fi regăsit în piețe. Dar era așa o lipsă încât devenise o mare problemă să-ți faci pachetul pentru o zi de 10-12 ore de lucru în agricultură. La o ședință cu activistul de partid, unui celebru secretar PCR pe județ, Lungu Anton, i s-au adresat plângeri despre faptul că nu se găseseră produse alimentare în magazine. El a răspuns: „Păi aveți bulion, de ce vă plângeți?”. Acest satrap avea obiceiul să bată cadrele didactice pe tarlate, nemulțumit de aportul elevilor la construirea societății multilaterale dezvoltate. Vă trimit și o poză cu noi în agricultură, părem noi vesele, dar era vai de mama noastră! E bine să ne amintim, ca să nu se mai repete acele greșeli și să nu zicem, cum am auzit, că „înainte era mai bine...”

Doina Turto, Brăila

Securitatea a avut agenți în tabăra maghiară

(Urmare din pag. 1)

Fostul adjunct al Securității Timiș spune că tot ceea ce a declarat premierul maghiar, Miklos Nemeth, despre „antrenarea rezistenței” este adevărat. „Tabăra era la Bicske, în Ungaria. Am reușit să infiltrăm acolo trei informatori, așa că știam tot ce mișcă. Toți românii care treceau Mureșul erau duși acolo și antrenați. O dată la trei luni, veneau securiștii maghiari de la AVO – serviciul de spionaj – și luau românii din tabără și-i duceau în fața Ambasadei României din Budapesta ca să manifesteze împotriva regimului. Capul mișcării disidente era un fost student la ASE, originar din Lugoj, actualmente plecat în America.”

„Cert e că, cu două luni înainte de evenimentele din decembrie, ungurii au început să dea românii înapoi. Dacă treceau Mureșul cinci români, ei dădeau înapoi zece înși. Am știut și lucrul ăsta, că ceilalți erau agenți de-al lor...”, susține Radu Tinu.

Victor Stănculescu, agent englez

Fostul adjunct al Securității Timiș povestește că generalul Atanasie Stănculescu nu a fost niciodată agent maghiar, ci englez. „Nu degeaba s-a refugiat în Anglia, când a avut probleme după '90”, consideră ofițerul de informații. Radu Tinu susține că, încă din perioada celui de-al XIV-lea Congres al PCR, trei „ziariști” occidentali au încercat să-l contacteze pe pastorul reformat Tokés László.

„Un cadru al Serviciului maghiar, cetățean austriac, a penetrat dispozitivul nostru, realizând o întâlnire și o înregistrare video. Este vorba despre Rudolf Solomon, astăzi mare om de afaceri, cu firme în zona fierbinte Harghita-Covasna. I-am găsit banda

Responsabili din serviciile secrete și armată făceau diverse scenarii privind conexiunile externe ale oamenilor din cercurile Puterii. Despre generalul Stănculescu se credea că era agent englez! Foto: Jurnalul Foto

video, învelită în hârtie igienică. Am totuși satisfacția că, la anchetă, Solomon a scris cu mâna lui cine l-a trimis la Tokés și cu ce misiune. Un alt emisar al AVO, Varga Ladislav, fost fizician la Centrul de Sudură din Timișoara, trimitea săptămânal mesaje cifrate unui diplomat maghiar aflat la post în București. Țasta a fost să-și dea doctoratul în Ungaria și, chiar dacă a stat vreo patru

ani, tot nu a reușit să-l finalizeze”, povestește ofițerul de informații timișorean.

Americanii, în acțiune

Pentru a avea imaginea completă a celor care „s-au agățat” de pastorul Tokés László, Radu Tinu a ținut să precizeze că cel mai înfocat vizitator al preotului bănățean a fost secretarul II

al Ambasadei SUA la București, Dennis Curry. „La 15 decembrie, acesta a venit din nou la Timișoara, însoțit de corespondenta de presă de la Ambasada Angliei. Au încercat să penetreze dispozitivul, pentru a-l contacta pe Tokés. L-am îmbrăcat pe un coleg în militan și acesta l-a întors din drum, motivând un accident de circulație grav pe Strada Timotei Cipariu, unde era locuința pastorului. Cei doi nu s-au lăsat. La un moment dat, am ieșit din dispozitiv în civil și le-am arătat obrazul. S-au dus la Hotel Continental, unde s-au întrebat oare ce grad am. La vreo 20 de minute, Dennis Curry a ieșit pe stradă și a dat un telefon de la un telefon public și a raportat la Ambasada că l-a văzut pe Tokés și că lucrurile se desfășoară normal. Un mincinos...”, consideră fostul adjunct al Securității Timiș.

Planul americanilor

Mr. Radu Tinu susține că pastorul Tokés László a făcut parte din planul americanilor pentru a-l detrona pe Ceaușescu, folosindu-se de o revoltă populară. „Am încercat să-l martirizeze pe acest preot, dar noi nu am pus botu” la borcanul cu miere, în sensul că nu l-am arestat, ca să creăm atmosfera internațională. Cu toate că l-am dovedit pe Tokés László ca spion maghiar. Noi am găsit la doi agenți unguri, care păraseau România printr-un punct vamal, o chitanță de mână semnată de pastorul Tokés, în care acesta scria cu mâna lui că a primit 20.000 de lei. Documentul fusese ascuns de securiștii unguri în parasholarul autorismului”, povestește fostul adjunct al Securității Timiș. Radu Tinu consideră că „revoluția” a fost făcută cu ajutorul românilor, care au fost manipulați de CIA ca niște pionii, pe o tablă de șah.

Tiberiu KISS

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

„Suntem de la Mișcarea”, a precizat altul. „Dar Mișcarea poartă uniformă”, nu m-am abținut eu. Atunci, seful mi-a arătat legitimația, acoperind cu un deget numele său, dar astfel încât să pot vedea fotografia și să mă conving că posesorul ei intră adevărat la Ministerul de Interne. A urmat apoi o serie de întrebări foarte politicoase: „Sunteți rudă?”, „Nu, o cunoștință.”, „Ce scop are vizita?”, „Să ne vedem.” Etc.

Apoi cei trei, împreună cu pașaportul meu, au dispărut în mașină, iar „mustăciosul” a pornit cu mine un dialog monden despre cum e vremea la Moscova. Peste aproximativ un sfert de oră am considerat posibil să remarc: „Chiar pentru a fotografia un pașaport e nevoie de mai puțin timp!”. „Stați liniștiți, totul va fi bine”, se străduia să aplaneze situația interlocutorul. În sfârșit, două persoane au revenit de la mașină, de unde probabil au discutat prin radio cu seful cel mare. Pașaportul mi-a fost înapoiat, iar sportivul s-a așezat în fața porții. „Nu aveți voie să intrați”, a anunțat el. „Da? E interzis în general sau așa puteți încerca peste câteva zile?”, m-am interesat eu. „Încercați”, a răspuns diplomatic „sportivul”. „Să știți că n-am venit aici ca să vorbesc cu dumneavoastră, mai bine spuneți serios: merită să mă vin?” „Bineînțeles. Aveți numărul lui de telefon?” Eu (enervându-mă): „Lăsați asta, am telefon, telefonul e închis”. El (zâmbind): „Atunci, probabil, că nu are rost să mai veniți aici o perioadă mai prelungită...”. Eu: „Măcar pot să le transmit un suvenir, o bucată de pâine neagră, pe care am adus-o de la Moscova?”. El: „Desigur, nici o problemă, puneți-o aici, pe gard, iar când copiii ies la plimbare, o iau”. Eu: „Pot să las și un bileț, ca să înțelegă de la cine e pâinea?”. El: „Bineînțeles, vă rog”. Am băgat cartea mea de viză în punga de plastic cu pâinea și am pus pachetul pe

gardul de piatră lângă poartă. La plecare, am mulțumit interlocutorului pentru frictețe, și am salutată și pe alți securiști care mă priveau, curiosi, din mașinile înșirate pe toată strada. Unul dintre ei a făcut un gest demonstrativ de regret, adică, dacă ar depinde de noi... Ce oameni educați, așa spune, chiar, de suflet! După revoluția din decembrie, l-am întrebat pe Dinescu dacă a primit pachetul adus de la Moscova. Bineînțeles că nici nu a aflat de vizita mea. Așa că am tot dreptul să consider că Poliția secretă a lui Ceaușescu mi-a rămas datoare cu cel puțin o pâine neagră...

Nikolai Morozov, Corespondentul agenției TASS care a văzut totul, București, Editura Fundației Culturale Române, 2002, p. 25-27

Cazul lui Mircea Dinescu era unul aparte. Tot timpul a existat supoziția, ca nimic răsturnat până în prezent, că „disidența” sa era partea vizibilă – și de acțiune – a cuplului reprezentat de socrii săi, Ludmila Loghinovskaia și Albert Kovács, ale căror antecedente și relații erau de mare interes. Structural, M.D. era un risc permanent pentru activitatea secretă a oricărui serviciu. Pentru acțiunile fătis diversioniste și provocări era, însă, operatorul aproape ideal. (...) La Uniunea Scriitorilor era un nucleu de „front”, foarte activ în unele momente, al KGB-ului. Surprinzător, nucleul era alcătuit din tineri scriitori, dar și responsabili de cinematografe, croniciari de film ș.a., prețioși critici ai lui Ceaușescu, pentru că nu-l lăsa să scrie despre transformările și noile realități din Uniunea Sovietică. Unii s-au legat cu lanțuri de grilajul porții Unirii Scriitorilor și au chemat la fața locului corespondenții presei sovietice, acreditați la București. Azi, unii din acel nucleu se află în prosperă relații cu „foști” ai serviciilor sovietice... îl aduc pe fratele Kondiakov la Palatul Victoria, fac privatizări de succes, se angajează ca mercenari – „analisti” și „consultanți” – prin partide, staff-uri electorale și pe lângă lideri politici. (...) Cum erau recompensați unii dintre acești „activiști de

front” ai KGB-ului? Primeau periodic (cam la două săptămâni) coșul cu produse alimentare mult răvnite în acele vremuri de numeroase „lipsuri și greutăți” (caviar, vodcă, mezeluri, carne, batog, ulei, fructe exotice, cafea, dulciuri etc.), livrat în fața porții dintr-o mașină cu nr. T.C. (Taxi Creditar) a Ambasadei URSS. Chiar și numai acest fapt în sine exprima până undă nu întins rușii coarda...

Aurel I. Rogojan, 1989. Dintr-o iarnă în alta... România în resursele secrete ale istoriei, Proemna, 2009

A început. Și nu doar că a început, dar deja am 39 de grade! S-au decis, după cum se vede, să joace tare. Ieri dimineață, la famacia din Copou, l-am întâlnit pe unul dintre „lucrătorii” care mă anchetaser în 1983. Interesant e că, văzându-mă, a venit direct la mine, mi-a dat mâna și m-a întrebat dacă „e adevărat”. I-am confirmat că e adevărat și m-a „felicitat” (sau, cel puțin așa am înțeles eu). Mi-a spus că nu trebuie să pierd ocazia, l-am întrebat dacă mai lucrează „acolo”, mi-a confirmat și apoi i-am spus să comunice comandantului ce mi s-a întâmplat aseară cu mașina pe care scria „școala” și că am de gând să povestesc la toată lumea incidentul. Și-a exprimat îndoiala că ar fi „de-ai lor”, dar mi-a promis că-i va spune comandantului ce l-am rugat. Bun, dacă tot nu erau „ei”, atunci cine ar fi putut să fie? La întrebarea asta, n-a știut să-mi răspundă. Prin urmare, am marșat, i-am spus că părinții mei sunt bolnavi, că telefonul nu merge aproape deloc și, dacă am nevoie de un medic sau de o salvare, și n-am să-i pot chema din cauza telefonului, voi fi nevoit să-l dau în judecată pe comandant pentru „tentativă de crimă”. Mi-a spus că va transmite și asta comandantului. Bun.

Liviu Antonesei, Jurnal din anii ciumei: 1987-1989. Încercări de sociologie spontană, Iași, Polirom, 1995, p. 102

DIN ARHIVELE SECURITĂȚII

LUI BRUCAN NU-I MERGEA BOILERUL

Către Direcția a III-a Ind. 311/NS Notă privind filialul obiectivului „Sergiu” efectuat în ziua de sâmbătă, 14.10.1989, între orele 0:00 – 24:00.

Activitatea obiectivului La ora 3:30 s-a aprins lumina. S-a stins după cinci minute și s-a reaprins la ora 6:00.

La ora 7:45 a plecat de acasă și s-a oprit la magazinul alimentar din apropierea locuinței. De aici a cumpărat brânză, iar la ora 8:15 s-a întors acasă. În timpul cât s-a aflat la rând a vorbit din când în când cu un vecin (Călin Marin, domiciliat în Strada Steluței nr. 15).

A plecat din nou la ora 10:30 și a intrat în magazinul Obiecte Casnice din Bdul Bucureștii Noi. Aici a reclamat seful de unitate faptul că a cumpărat de la acest magazin un boiler și că nu funcționează, solicitând să-i spună ce are de făcut. Șeful de unitate i-a dat un

număr de telefon pe care Sergiu l-a notat pe certificatul de garanție al boiler-ului său și a plecat. A intrat la Centrul de difuzare presei din apropiere unde se află mai multe telefoane publice, ora fiind 10:50. De aici, de la unul din telefoane a format numărul 75.28.35 și a purtat o scurtă convorbire cu un funcționar de la o unitate de prestări servicii, care i-a explicat că repararea boiler-ului cade în sarcina unității instalatoare. După câteva momente de ezitare, a format numărul 66.40.24 (Cooperativa Instalatorilor) și a vorbit cu numitul Tânase, tot despre repararea boilerului. După aceasta a plecat, a traversat Bdul Bucureștii Noi (...) la ICRAI Pajura – Biroul sefului de (...) Bdul Bucureștii Noi. Aici s-a interesat de schimbarea unui geam și, apoi, pe același traseu, s-a întors, deplasându-se la magazinul alimentar din apropierea locuinței. A stat la rând pentru a cumpăra

mezeluri, ora fiind 11:30. A plecat la ora 13:40 având în mână două pachete. La ora 13:45 a ajuns acasă. Între orele 14:05 și 14:55 s-a plimbat cu câinele prin Stadionul Biruința.

La ora 16:10 a plecat și a mers la magazinul alimentar din apropiere; a privit circa 1 minut la persoanele care se aflau la rând pentru a cumpăra mezeluri, timp în care a fost salutat, în trecere, de vecinul Călin Marin. Plecând de la magazin a vizitat centrul de pâine după care, supărat, s-a întors acasă, ora fiind 16:05.

A ieșit din nou la ora 17:30 însoțit de câine și s-a plimbat pe Strada Izbiceni și stadionul Biruința. La ora 17:45 a intrat în casă.

Document din volumul: Dosarul Brucan, Documente ale Direcției a III-a Contraspionaj a Departamentului Securității Statului (1987-1989), Iași, Editura Polirom, 2008, p. 667-668

România, sub amenințarea intervenției militare străine

(Urmare din pag. 1)

Împreună cu ambasadorul Traian Pop am anunțat reprezentanții MAE ungar și pe membrii Ambasadei SUA ca, în cazul transformării ceremoniei într-o manifestație antiromânească nu este acceptabilă prezența diplomaților români. Despre situația creată și despre poziția noastră a fost avertizat și președintele SUA la coborârea sa din avion, astfel încât acesta nu a mai citit discursul planificat.

Despre refugiați

După estimarea unor publicații ungarști și chiar străine se considera că la sfârșitul anului 1989, în Ungaria existau peste 20.000 de refugiați, unele ziare aprecii numărul acestora chiar la 40.000 de persoane. Numărul cel mai mare de refugiați intrau în Ungaria ilegal, fără pașaport. Numai în 1989 au fost prinse aproximativ 15.000 de persoane, majoritatea de naționalitate maghiară, care încercau să treacă frontiera. Găseau un anume sprijin la bisericile reformate sau catolice (bani, mâncare, chiar un loc de muncă temporar), apoi erau îndrumate spre taberele de refugiați de la Bicske, Haiduszabaszlo, Balaton sau Debrecen, tabere coordonate de ministrul de Interne. Refugiații din România erau prezenți în număr mare, în grupuri bine organizate, la toate manifestările cu caracter antiromâne.

Despre tentative de compromitere

În luna martie 1989, două persoane în ținută militară s-au prezentat la Ambasada României, solicitând atașatului militar materiale de propagandă culturală despre România.

În luna mai 1989 am primit o „scrisoare secretă” prin care eram

invitat la o anumită adresă din Budapesta, în vederea primirii unor mesaje importante pentru conducerea statului român.

În luna septembrie 1989, o persoană necunoscută s-a prezentat la poarta Ambasadei, susținând că are materiale deosebite și cere ca atașatul militar să le preia. La poartă se aflau în acel moment mulți poliști.

În octombrie 1989, noaptea, două persoane s-au prezentat la poarta Ambasadei, cerând să fie puse imediat în contact cu atașatul militar român, căruia trebuia să-i înainteze documente extrem de importante. Desigur, în prezența poliștilor unguri. Dacă aș fi dat curs oricărei tentative de contactare, aș fi putut fi acuzat de încălcarea statutului de diplomat militar, riscând a fi declarat „persona non grata”.

Despre prologul Revoluției

Începutul lunii decembrie 1989 a fost extrem de sumbru. Manifestațiile și protestele se țineau lanț pe străzile din zona Ambasadei. Clădirea era frecvent lovită cu ouă, căpătând un aspect de zolant. În curte erau aruncate scrisori și bilete de amenințare, la telefoane se auzeau amenințări și injurii. Subiectul Tokés László era la baza contradicțiilor dintre Guvernul român și grupul maghiar, contradicții care, detaliate în presă, incitau la vrajbă.

Despre zilele Revoluției

În presa maghiară erau publicate cifre mari în legătură cu revoluționarii împușcați, se estimau de la 15.000 la 25.000 de morți. Televiziunea ungară prezenta zeci de cadavre schingiuite de cei care se aflau în slujba lui Ceaușescu.

Preotul Tokés era prezentat ca un erou. Membrii grupurilor și caracter antiromâne manifestau și cereau cu insistență o intervenție armată împotriva României, în scopul salvării maghiarimii din Transilvania, aflată în pericol.

În armata ungară au fost luate măsuri speciale în legătură cu starea operativă. Trupele de grăniceri au trecut la întărirea frontierei cu România, dislocând forțe suplimentare. Existau date că și în cadrul trupelor sovietice dislocate în Ungaria ar fi fost luate măsuri de ridicare a capacității operative. Imediat după declanșarea Revoluției la Timișoara, oficialitățile maghiare au contactat Guvernele Austriei, Germaniei, Franței, Rusiei, precum și pe secretarul general al ONU, invocând riscul că România ar putea deveni un pericol la adresa securității internaționale. Se pare că a fost cerută și o intrunire a comitetului politic al Tratatului de la Varșovia. În noaptea de 23/24 decembrie 1989, atașatul militar sovietic la Budapesta a încercat să obțină de la subsemnatul declarații din care să rezulte că în România ar fi o situație de complexitate, căreia forțele armate ale României nu îi poate face față, lăsând să se înțeleagă că un ajutor extern ar fi binevenit pentru țară.

La 23.12.1989, în jurul orei 16:00, atașatul militar al SUA la Budapesta m-a întrebat, pentru a raporta la Washington: „Ce este necesar pentru România în prezent, în condițiile Revoluției aflate în curs?”. Am răspuns că pentru România este binevenită o declarație a președintelui SUA de sprijin politic pentru Revoluția din România și să facă uz de influență ca și alte personalități din țările membre NATO să se ralieze declarației de sprijin. Această declarație a fost făcută de președintele Bush la șase ore de la discuția avută.

Valentin ZASCHEVICI

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

„Este necesar să trecem, încă din acest cincinal, de anul viitor, la utilizarea mai largă a surselor de energie neconvențională, astfel încât, prin folosirea biogazului, a biomasei, a energiei solare și a celei eoliene să se asigure în întregime, necesarul de energie al tuturor localităților rurale, pentru a nu se mai apela la sistemul energetic național”. Bineînțeles că aceste cuvinte nu au rămas nebagate în seamă, iar în octombrie 1989, mulți specialiști le-au preluat „din zbor” și le-au dus pe noi culmi. Atunci, inginerul Corneliu Craiu, director al Institutului de Cercetări și Proiectări pentru Epurarea apelor Reziduale afirma: „După cum demonstrează cercetările, biogazul, produs în instalații simple, ieftine este și poate fi, una dintre sursele de energie neconvențională cu o largă arie de răspândire și utilizare.”

Exportăm în URSS

Prezent la Târgul Internațional București, Andrei Babescu, directorul pavilionului URSS a declarat la 17 octombrie 1989: „Unirea

Sovietică este un participant tradițional la TIB, unde expune o serie de produse reprezentative din cele mai diverse domenii de activitate. Eu personal mă aflu pentru a treia oară la acest târg internațional și doresc să evidențiez faptul că am regăsit țara dumneavoastră din ce în ce mai dezvoltată din punct de vedere economic. În acest moment, România ocupă locul I între țările de la care noi importăm utilaje și instalații petroliere, pe locul II în domeniul materialului rulant și a mașinilor grele și pe locul IV în ceea ce privește mașinile agricole și nave. În cadrul ediției din acest an a Târgului, am analizat și identificat noi domenii în care să extindem relațiile noastre de colaborare atât în ceea ce privește livrarea de mărfuri complexe, cât și pentru construirea în comun a unor obiective industriale importante.

Teste în trafic

Printre modalitățile de sondare a stării de disciplină și a cunoștințelor pe care le au participanții la traficul rutier folosite de Serviciul Circulație din cadrul Miliției Capitalei s-au numărat și testele fulger la care au fost supuși, prin

PROLETERII DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚII-VĂ!

Scinteia

ORGAN AL COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Anul LIX Nr. 14 668 Marti 17 octombrie 1989 6 PAGINI — 50 RANI

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU ÎN JUDEȚUL BISTRITA-NĂS

sondaj, o serie de conducători auto. Un astfel de test, efectuat la mijlocul lunii octombrie, a sondat cunoștințele teoretice ale unui eșantion de câteva zeci de șoferi-amatori și profesioniști, privitoare la cunoașterea unor dintre cele mai elementare prevederi ale Regulamentului de Circulație. Atunci, rezultatele testelor au fost de-a dreptul îngrijorătoare: un mare număr de șoferi habar nu

aveau ce prevăd articolele celebrului Regulament. Mai mult decât atât, câțiva dintre cei chestionați au susținut că „la câtă experiență practică au ei, nu mai este cazul să-și încarce memoria cu tot soiul de acte normative”. Contrar acestei opinii pline de autosuficiență, 40% din șoferii testați au susținut că indicatorul „Oprire interzisă” ar marca „Parcarea interzisă.”

„Le Matin du Sahara”

Relațiile economice fructuoase, stabilite de mult timp între România și Maroc, au fost reflectate, pe larg, în presa care apărea în această țară africană. Astfel, în ziarul Le Matin du Sahara se menționa că „în forme multiple, și în continuă dezvoltare, relațiile marocano-române oferă exemplul a ceea ce poate fi o cooperare reci-

proc avantajoasă între țări cu regimuri politice diferite”. În continuare ziarul marocan evidențiază participarea României la extinderea și modernizarea portului Nador, la construirea portului Ras-Kebdana, plus numeroase alte lucrări portuare. Aparținând „Grupului celor 77” și întâlnindu-se la sesiunile GATT sau în cadrul mișcărilor țărilor nealiniate, România și Marocul dădeau exemplu de modul în care două țări puteau și trebuiau să coopereze în numeroase domenii economice, cât și în cadrul vieții politice internaționale, pe baza egalității și a avantajului reciproc.

Afacerea „Orizont”

În toamna anului 1989, produsele alimentare și în mod deosebit carnea, începuseră să se găsească din ce în ce mai greu. Motiv pentru care autoritățile au început să caute tot felul de „tapi ispășitori” pentru a explica această situație. Iar cei mai la îndemână erau, bineînțeles, lucrătorii comerciali din alimentația publică. Astfel, la 17 octombrie 1989, opinii publice i s-au prezentat câteva cazuri de asemenea vinovați, descoperiți în urma unor controale efectuate de organele abilitate ale statului. Aceasta a fost situația economică pe fundalul căreia populația Capitalei a aflat „cu indignare”

despre scandalul „Restaurantul Orizont”. În presa centrală din acea zi și din cele următoare s-a anunțat că: „Dintre cele mai grave aspecte rezultate în urma acestor controale, de o gravitate deosebită s-a dovedit a fi sfidarea populației prin specularea unor anumite produse”. Concret, vinovatul era Vasile Gheorghie, responsabilul restaurantului „Orizont” din subordinea IAPL Cotroceni. El a fost acuzat atunci că deținea în magazia unității sale 3.363 kilograme de carne și alte 347 kilograme de produse diverse din carne, cantități mult peste necesitățile curente ale restaurantului, produse care urmau să aibă „o destinație ilicită”. Ancheta efectuată atunci a scos la iveală faptul că „afacerea Orizont” era cu mult mai întinsă și avea ramificații atât la ICCIR din București, cât și la ICCIR „Ulmeni” din județul Călărași. Iar reacția opiniei publice a fost pe măsura acestor dezvăluiri. Daniela Cicioiu, secretar al Comitetului UTC din IAP „Amzei” a declarat, plină de indignare: „De ce să nu o spunem deschis? Faptul că, în mod banditesc au fost sustrate din circuitul comercial al sectorului și chiar al Capitalei importante cantități de alimente a privat diferite categorii de oameni ai muncii de dreptul de a se aproviziona în condiții normale.”

Vasile SURCEL

Generalul Vasile Milea a fost surprins de Nicolae Ceaușescu deoarece a încercat să-i prezinte poziția reformiștilor ungar față de regimul de la București. Foto: Arhivele Naționale

În afara granițelor se pregătea „Revoluția“

(Urmare din pag. 1)

Răspunsul organelor superioare n-a întârziat. A doua zi s-a primit dispoziția de la Comitetul Central al PCR ca atașatul militar sovietic să fie invitat la Marele Stat Major pentru a fi avertizat că și-a depășit atribuțiile pentru care a fost acreditat, iar la următoarea abatere i se va retrage acreditarea.

Proiectul maghiar

Cu un alt prilej, pe timpul unei misiuni la Varșovia, în mai 1989, omologul meu maghiar mi-a propus o întâlnire confidențială însoțită doar de traducători. După schimbările de amabilități care au loc de regulă la începutul unor astfel de întâlniri, generalul locotenent Susz Ferenc mi-a comunicat că șefii lui din Ministerul Apărării i-au cerut să-mi facă o informare cât mai largă asupra situației interne din Ungaria și a orientărilor politice și economice adoptate recent de conducerea țării sale. Chiar de la început a ținut să-mi precizeze „că programele de reformă din Ungaria depășesc cu mult pe cele adoptate în URSS de Gorbaciov prin cunoscuta politică de perestroika și glasnost“.

În sprijinul acestei afirmații au fost subliniate o serie de proiecte dintre care menționez: descentralizarea conducerii economice, încurajarea proprietății private și libera inițiativă a micilor întreprinzători, liberalizarea prețurilor, încurajarea cererii și ofertei pe piață internă, libertatea presei, dreptul de constituire de noi partide și la organizarea politică ale căror programe nu contravin intereselor Ungariei etc.

Mulțumindu-i pentru informarea prezentată și asigurându-l că acestea vor fi raportate conducerii Ministerului român al Apărării, i-am solicitat totodată părerea sa în legătură cu apariția în Ungaria a unor lucrări care contestau sau puneau la îndoială apartenența la România a unor părți din Transilvania. Rezum discuția noastră la două afirmații ale generalului maghiar: mai întâi că aceia care revendică teritoriul din jurul granițelor ungare sunt foarte puțini în țara sa și, în al doilea rând, după părerea sa, „ori de câte ori Ungaria a pretins sau a încercat extinderea teritoriilor pe seama vecinilor a pierdut de fiecare dată și mai mult, iar acum Ungaria nu poate risca și alte pierderi“.

Ne-am despărțit cu străngeri de mâini, dar, personal, reținusem două concluzii: întâi că informarea prezentată, pusă probabil de acord cu ceilalți aliați din Tratatul de la Varșovia, constituia încă un avertisment colectiv dat politicii dogmatice conservatoare din România, iar în al doilea rând rezultatul că în acel moment Ungaria nu reprezenta nici o amenințare pentru țara noastră.

Propaganda prorăzboi

Înaintarea unei informări de la întâlnirea respectivă forurilor ierarhice românești nu s-a soldat decât cu critici aspre și avertismente la adresa ministrului Milea și a mea, spunându-mi-se că ne aplecam urechea la cei din afară care nu agreează România. Penibilă situație am trăit. Mi-am amintit atunci de o reflecție a unui mare gânditor, Chafort, dacă nu mă înșel: „Sunt țări în care cei ce dau foc sunt lăsați în pace, în schimb sunt persecutați cei ce trag clopotele de alarmă“. României de atunci i se potrivea întru totul această cugetare.

Fără să apară aparatul de propagandă, cenzura și organele de contrainformații ale regimului comunist țineau încă sub control accesul populației la informațiile de genul celor despre care am amintit.

Printre măsurile destinate anihilării acestora, s-au luat însă și măsuri mai incisive. Așa se explică lansarea unei adevărate campanii propagandistice cu privire la pericolul militar de la granițele de nord-vest și de nord-est ale României. Se încerca reditarea spiritului de solidaritate a populației în jurul lui Ceaușescu din august 1968. Numai că

situația din anul 1989 era cu totul alta. Soarta regimului totalitar era de-acum hotărâtă. El mai avea puține zile de trăit.

La nivelul conducerii armatei, propaganda oficială privind pericolul militar extern nu avea nici o relevanță. Cei abilitați a ști ce se întâmpla în jurul granițelor cunoșteau foarte bine totul și trebuie subliniat că nimic nu constituia o amenințare reală militară pentru România.

Aplicații în jurul României

Reconstituind situația militară de atunci, din jurul granițelor țării noastre, rezultă că:

- Din direcția considerată cea mai periculoasă – nord-vest, în Ungaria, în perioada 6-8 iunie a fost organizată o aplicație comună ungară, cehoslovacă și sovietică, cu activarea unor elemente de comandament și trupe marcate (n.r. – prezența unor trupe masive în cadrul aplicației militare este simbolizată de folosirea unor subunități militare de diferite mărimi), care, după aprecierile noastre, nu puneau nici o problemă. Mai târziu, între 14-28 octombrie, trupele sovietice din Ungaria (Divizia 102 și Corpul 3 Armata sovietic, concomitent cu trupele din apărarea antieriană, împreună totalizând aproape 13.000 de militari, au organizat o aplicație în raionul Budapesta – Tokay, care, de asemenea, nu reprezentau nici o amenințare serioasă pentru noi.

- Din direcția nord-est, în URSS, de asemenea, au avut loc unele activități militare nesemnificative. În intervalul de timp octombrie-noiembrie s-au executat trei aplicații în teren cu trupe marcate: prima în perioada 4-17 octombrie în Bucovina de Nord, de Divizia 66 Mecanizată, continuată la 15-16 octombrie în sudul Basarabiei, de Divizia 118 Mecanizată Sovietică, iar a treia între 2-4 noiembrie, de Divizia 33 Mecanizată de Gardă la est, în raionul Bălți.

- Apele Mării Negre au constituit de asemenea teatrul unor aplicații navale: la sud-est de Insula Șerpilor, la sud de Yalta, la vest de Suhumi și sud de Subla, în apele de est ale Bulgariei.

- În sudul României, două aplicații militare au fost mai importante, în iunie – „Balkan '89“ – și în august – „Mărița '89“, ambele orientate pe direcția de sud, spre Grecia, misiuni ce îi erau stabilite Bulgariei prin prevederile Tratatului de la Varșovia.

Operațiunea „Laleaua“

Deci se poate spune că nici o activitate din cele menționate nu reprezintă o amenințare serioasă pentru țara noastră. Dar, pentru a avea sub un control permanent mișcările militare din jurul granițelor României, DIA a instituit un serviciu neîntrerupt de cercetare și goniometrare a rețelelor radio-militare ale vecinilor, înregistrându-le orice mișcare și schimbare de poziție a unităților militare.

Interceptarea, cercetarea și goniometrarea marilor unități operative-strategice din adâncimea teritoriului țărilor vecine se execută cu mijloace specifice de un personal specializat, prevăzut într-un plan a cărui denumire de cod era „Laleaua“, iar urmărirea și cercetarea rețelelor radio-militare, de regulă pe Unde Ultra Scurte din imediata apropiere a frontierelor țării, era de asemenea realizată, în perioadele de tensiune, pe baza unui plan special denumit „SIGMA“ (sistem de informare și goniometrare al Ministerului Apărării).

Cercetarea radio-electronică era dublată de un număr de observatori: unii care făceau deplasări pe șoselele țărilor vecine, dinspre România, alții care din puncte aflate pe linia de graniță țineau sub supraveghere vizuală și audio teritoriile din imediata apropiere a frontierelor. Prin urmare, era puțin probabil să se producă mișcări de trupe semnificative spre granițele României. În ultimele luni ale anului 1989, în noiembrie-decembrie, regimul dictatorial ceaușist intrase deja într-o ultimă fază a crizei, când realitățile

erau ignorate, deciziile erau opuse intereselor populației și ultimele acte ale conducerii nu vizau decât permanentizarea cuplului dictatorial la conducerea țării.

În acest moment, probabil că străinătatea și-a pierdut răbdarea. Nu știu dacă pe filiera iugoslavă ne-a venit Revoluția, știu sigur că pe filiera iugoslavă ne-au venit informațiile despre cum se va acționa pentru a provoca Revoluția.

Avertismentul iugoslav

Dintre multe semnale primite, care prevesteau sfârșitul dictaturii din România, unul dintre acestea conținea o serie de date confirmate interes total de evenimentele ulterioare.

Prin luna octombrie 1989, fostul meu omolog iugoslav, general locotenent Georgio Iovicic, l-a invitat pe atașatul militar român la Belgrad, colonel Manea Dumitru, pentru a-i face o informare cu unele probleme de un deosebit interes pentru țara noastră.

După ce și-a justificat inițiativa ca o dovadă a prieteniei tradiționale și a obligațiilor de reciprocitate statonice între țările noastre, generalul iugoslav a solicitat să se comunice la București despre existența unor planuri care vizau răsturnarea regimului politic din România. Sursele din care proveneau informațiile nu ne erau dezvăluite. Totuși, ni s-a dat a înțelege că datele au fost obținute din capitalele unor țări vecine nouă, ca Budapesta, Sofia și Moscova, unde el personal făcuse recent o călătorie în circuit. Din contactele avute cu medii militare și politico-militare din aceste țări, rezultă că, la o dată foarte apropiată, în România urma să aibă loc unele acțiuni destabilizatoare.

În decursul întrevederii, timp de peste o oră, omologul meu iugoslav a descris un adevărat scenariu al evenimentelor ce urmau să aibă loc. Se menționa faptul că vor fi organizate mai întâi pătrunderea unor grupuri de indivizi pregătiți special, care sub acoperirea de turiști, veniți la neamuri sau prieteni, la momentul potrivit vor provoca tulburări și panică în rândul populației îndemnând la revoltă și nesupunere față de autoritățile românești. În planul descris se menționa succesiunea evenimentelor în două etape:

- în prima etapă se avea în vedere declanșarea de agitații și tulburări în orasele de graniță a căror populație, fiind neomogenă și având un mai larg acces la mediile de informare străine, era apreciată mai vulnerabilă și deci mai decisă să înlăture regimul politic din România.

- în a doua etapă se avea în vedere extinderea revoltelor în marile localități din interiorul țării. Autorii provocărilor contau în primul rând pe starea de nemulțumire generalizată a societății românești ajunsă la limită, căreia nu-i mai trebuia din afară decât un mic impuls pentru a declanșa o revoltă la nivel național.

Viceamiral (r) Ștefan Dinu

- S-a născut la 7 februarie 1929 în comuna Bobicești, județul Olt

- A absolvit Liceul „Cantemir Vodă“ din București și Facultatea de Istorie a Universității București

- A absolvit Școala de ofițeri în 1949, Academia de Inalte Studii Militare – Facultatea de Marină în 1953, Cursul post academic superior în 1976 cu calificativul maxim

- A îndeplinit funcții de comandă, de stat major, didactice și în aparatul politic la subunități, unități și mari unități tactice și operative

- Ultima funcție pe care a avut-o, în perioada 1978-1990, în Armată, a fost aceea de șef al Direcției de Informații din Marele Stat Major

- După pensionare a devenit membru al Societății de Științe Istoric și membru al Asociației Diplomaților Militari în Rezervă și în Retragere „Alexandru Ioan Cuza“

Răzvan BELCIUGANU

ARTICOLUL ZILEI

Cel care vede...

Pe firmamentul cinematografiei strălucesc stelele regizorale, actoricești și, mai spre marginea constelațiilor, câteodată, scenariști. Undeva spre coada aglomerării galactice apare și câte un nume de operator. Totuși, după ce vedetele și-au statornicit personajul, după ce scenograful, machiorul, costumiera, electricianii și-au realizat sarcinile lor, după ce regizorul a hotărât situarea în cadru, traseele mișcării, atitudinea, relațiile cu mediul și cu ceilalți, un om, un singur om trebuie să execute filmarea, ceea ce rămâne pe vecie săpat în celuloid. Operatorul de imagine e acela care rostește ultima vorbă. Nu strigă către populația adunată pe platou, îi transmite doar regizorului, în surdina, că „e bine“ sau „nu e bine“. E „gata“ sau „încă nu“. Manevreează, prin comenzi sigure, reflectoarele, blendele, girafele, cărucioarele de traveling și altele. Se uită în soare și în lună, în ochii actorului, la coroana copacului, în lungul drumului, departe și aproape, apoi foarte aproape, chiar la gârgărița care urcă pe o foaie de lăptucă, și creează fotografia, opera lui nepieritoare.

Acest om stă pe platou oarecum în umbră. Toată lumea îl consultă. I se cer sfaturi. I se dau sfaturi. E rugat să... E îndemnat să... I se spune, amical ori autoritar, să... El e acela care vede cel dintâi ceea ce vom privi toți, o sută ori o mie de ani de-acum încolo. În 1951 existau patru-cinci persoane calificate, cărora le acordam prețuirea și afecțiunea noastră. Constantin Dembinski, Ion Cosma, Ovidiu Gologan, alți doi-trei profesioniști exemplari, începuseră numaidecât să învețe ucenicii cum se tine aparatul, cum se încarcă și, mai cu seamă, cum trebuie să te uiți în univers

cu acest ochi negru, atât de sensibil și eficient. Studioul „București“ a format într-un timp extrem de scurt un prim detașament de operatori destoinici. Studioul „Alexandru Sahia“ a ridicat și el, foarte iute, un regiment de tineri neobosiți, vajnici călători prin coclauri, unii dintre ei dându-și apoi viața întreagă reportajului. Televiziunea și-a pregătit și ea meseriașii ei. Acestor instituții – studiouri specializate – școala superioară de cinematografie le-a trimis în valuri, prin ani, absolvenți temeinic pregătiți, cu har și tragere de inimă, unii pasionați de lucrul lor.

În absoluta lor majoritate, acești cinești stau cu modestie în umbra astrelor principale. Vorbesc puțin, scriu foarte rar, nu prea apar în prezidiile adunărilor. Sunt înregistrați, desigur pe generice, obțin premii speciale în competiții. Li se strânge mâna înainte și după filmări, sunt citați în cronici și dări de seamă, dar prin funcție și destin au parte de o situație mai marginală. Sunt mai toți dăruți cu trup (care cel puțin unora li s-a deformat, cu timpul, de cărătura și greutate) și suflet (al multora plin de poezie și lumină) artei lor, disciplinai, riguroși, fără capricii, fără interes personal, fără să aștepte răsplăți anume, călăuziți de un principiu inebriabil, formulat băbește, „să iasă bine“. Azi sunt zeci și zeci, mulți străluciți, un corp de elită al armatei imaginilor în mișcare, ea însăși o creație a timpului nostru – de ei fixat în memoria indestructibilă a filmului și, prin el, a epocii.

Valentin Silvestru
Cinema, nr. 10/1989

Întâlnirea lui Ceaușescu cu Károly Grósz, „sabotată“ de o nuntă

În august 1988, premierul maghiar, Károly Grósz, a efectuat o vizită de o zi la Arad, pentru a se întâlni cu președintele României. Întrevederea venea pe fondul unor tensiuni între cele două țări, legate de statutul minorității maghiare din Transilvania, fiind preluatul unui schimb de replici destul de dur în anul 1989. Pe lângă aceste aspecte, unul dintre martorii oculari ai evenimentului, Silviu Curticeanu, își amintește că întâlnirea a fost prefațată de un eveniment inedit – participarea lui Nicolae Ceaușescu la o nuntă pe străzile Aradului:

Eram la Arad pentru întâlnirea la nivel înalt româno-maghiară. Până la sosirea oaspeților am umblat haihui prin oraș pentru ca el să poată vedea ce mai trebuie ridicat și ce mai trebuie dat jos; în drum spre Gai, Ceaușescu a dat nas în nas cu un grup de oameni modeste, care însoțeau „pe jos“ o pereche de tineri căsătoriți; alaiul ivit pe neașteptate exact în fața mașinilor noastre l-a obligat pe Ceaușescu să oprească, să-i felicite pe miri și să le ofere, după datina strămoșească, daruri de nuntă din partea președintelui Republicii (un televizor, un frigider, o mașină de gătit).

După întoarcerea la București, seara târziu, Elena Ceaușescu m-a sunat acasă și, cu vocea

suavă, mi-a pus o întrebare directă și neașteptată:

– Curticeanu, cum a fost cu nunta „aia“ de la Arad?

În raport, de ineditul și farmecul întâmplării i-am povestit episodul cu lux de amănunție, fără ca, în naivitatea mea, să-mi treacă prin cap că el poate fi o „sămânță de scandal“.

Narațiunea mea nu a putut ajunge la sfârșit, deoarece a fost întreruptă de veni-noase „șoaapte telefonice“ menite să-mi spargă timpanul.

– Curticeanu, nu trebuia să-l lași pe tovarășul să oprească și să facă daruri; de altfel, „tovarășu“ mi-a spus că ideea cadourilor îi aparține, de unde se vede că alte treburi nu mai ai! (...)

Ce m-a intrigat atunci o dată în plus nu era răutatea ei, îndeobște cunoscută, ci inexplicabila lui slăbiciune față de ea; furios mai mult pe el decât pe ea, mă gândeam dacă să-l apăr, să-l trădez sau să dau un răspuns neutru.

După o scurtă deliberare am ales ultima variantă:

– Tovarășo Ceaușescu, zău dacă înțeleg ceva din ce-mi spuneți! Adică ce este rău în faptul că președintele a felicitat doi tineri căsătoriți care i-au ieșit întâmplător în cale și, potrivit

tradiției, le-a oferit cadouri?

– Este rău, dacă vrei să știi, pentru că am aflat de la „Interne“ că mirele are, se pare, antecedente penale! Oricum, darurile trebuiau să fie simbolice, nu de o valoare așa de mare!

Să auzi și să nu-ți vină să crezi! Fiind o ființă răcăcită într-o lume nebulă, cu orice speranță anulată, incapabilă din propria slăbiciune să fugă spre a regăsi calea spre lumină, nu-mi rămăneea decât posibilitatea unui răspuns nuanțat:

– Tovarășo Ceaușescu, nu mi-a trecut prin cap să le cer mirilor autobiografia sau cazieler și nici nu mi-am închipuit că darurile unui președinte de țară pot fi într-o asemenea situație doar simbolice!

– Trebuia să ocotești nunta sau să nu vă opriți; în primul rând, „dragă“, din motive de securitate!!!

Când, după această ultimă cugetare înțeleaptă, mi-a trântit telefonul „în ureche“, am avut încă o dată revelația că omul, de fapt, un sârman prizonier al inconștienței sale soții, este condamnat inevitabil să-și aștepte cu resemnare sfârșitul alături de ea.

Silviu Curticeanu,
Meditații necenzurate, București,
Editura Historia, 2007, p. 129-131.

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri,
numai cu

JURNALUL NAȚIONAL

CEL MAI CITIT ZIAR DE CALITATE

www.jurnalul.ro

10,⁹

LEI

Căntile se distribuie la chisocuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

OASPETII NU AU OBTINUT DECÂT TREI PUNCTE

Gruparea din „Ștefan cel Mare” își continuă marșul triumfal, obținând a 8-a victorie din tot atâtea partide. Echipa lui Mircea Lucescu a învins la scor, 7-1, pe SC Bacău, Vaiscovici reușind un „hat-trick”, celelalte goluri aparținându-le lui Lupu, Sabău, Răduciou, plus autogolul lui Munteanu. Pe final, Șoiman a reușit golul de onoare. În plus, Ionuț Lupescu a ratat un penalty, iar Răduciou a lovit bara de două ori. Ocupanța locului secund, Steaua, a trecut de la 11 metri. Revelația sezonului, FC Bihor Oradea, s-a distrat cu Sportul Studențesc și s-a instalat pe locul 3, având și un meci restant. 15.000 de spectatori au salutat golurile lui Vancea, Bolba și Ivan, o dublă, „studentii” încheind tabela prin Olteanu. Formația din Regie, este drept, cu două partide mai puțin, a ajuns pe ultima poziție a clasamentului. La Scornicești, echipa susținută din umbră de președintele Nicolae Ceaușescu și de cumnatul său, Ilie Bărbulescu, nu a putut să învingă pe Universitatea Craiova, deși avea mare nevoie de puncte. Formația pregătită de Sorin Cârțu nu s-a predat, deși gazdele au deschis scorul prin Pena. În repriza secundă, Olaru a reușit egalarea, iar Boldici a pus „lacăt” porții. La Pitești, Argeșul s-a impus cu 3-0 în fața Jiului Petroșani și a predat „lanterna roșie”, în timp ce Flacăra Moreni a trecut fără emoții de FCM Brașov, scor 4-1. În alte două partide s-au înregistrat rezultate de egalitate, „U” Cluj - Victoria, 0-0, și Farul Con-

Balint a deschis scorul pentru Steaua, într-o victorie fără drept de apel în fața timișorenilor FOTO:Revista SPORT

stanța - Petrolul, 1-1. Următoarea etapă programează două partide importante, Corvinul Hunedoara - Steaua și Universitatea Craiova - Flacăra Moreni. În privința disputei în familie dintre Victoria și Dinamo, este clar că „roș-albii” vor bifa al nouălea succes.

Înfrângere la juniori

Selecionata de juniori UEFA '90 a României, care se pregătește pentru turneul final al Campionatului European, a susținut o partidă amicală în compania Bulgariei. Într-un meci disputat la Câmpina, formația

	8	8	0	0	29-2	16p
1. DINAMO	8	6	1	1	15-4	13
2. Steaua	7	5	0	2	22-10	10
3. FC Bihor	6	4	2	0	12-3	10
4. Univ. Craiova	8	4	2	2	10-6	10
5. Victoria	8	4	1	3	15-18	9
6. Inter Sibiu	8	4	1	3	11-10	9
7. Petrolul	8	3	2	3	7-17	8
8. FCM Brașov	8	3	2	3	9-9	7
9. FC Olt	8	3	1	4	11-12	7
10. Flacăra	8	3	1	4	7-14	7
11. Corvinul	7	2	2	3	9-9	6
12. Farul	8	2	2	4	11-20	6
13. SC Bacău	8	1	3	4	7-16	5
14. „U” Cluj	8	2	1	5	5-15	5
15. Jiul	8	2	0	6	6-14	4
16. FC Argeș	8	1	2	5	10-15	4
17. „Poli” Timișoara	6	1	0	5	6-10	2
18. Sportul Stud.						

pregătită de Gheorghe Staicu a cedat la limită, scor 1-2, unica reușită a tricolorilor aparținând lui Gabor, care a deschis scorul în prima repriză, în minutul 40. Surprinzător însă, deși un jucător bulgar a fost eliminat imediat după pauză, oaspeții au întors rezultatul.

Daniel STAN

DIVIZIA A, ETAPA A 8-A

Steaua - „Poli” Timișoara 3-0
Balint ('9), Hagi ('14 - pen.), Rotariu ('86 - pen.)
Dinamo - SC Bacău 7-1
Lupu ('5 - pen.), Vaiscovici ('14, '19, '45), Sabău ('43), Gh. Munteanu ('46 - autogol), Răduciou ('63) / Șoiman ('84)
FC Argeș - Jiul Petroșani 3-0
Eduard ('34 - pen.), Vlădoiu ('29), Bănuță ('31)

Inter Sibiu - Corvinul 2-1
Văsâi ('35), Radu II ('85) / Uleașan ('50)
Farul - Petrolul Ploiești 1-1
M. Popa ('43) / Tătăran ('7 - autogol)
Flacăra Moreni - FCM Brașov 4-1
Văidean ('12, '66), Stere ('39), Chirță ('75) / Barbu ('48)
„U” Cluj - Victoria București 0-0
FC Olt - Univ. Craiova 1-1
Pena ('12) / Olaru ('63)
FC Bihor - Sportul Studențesc 4-1
Ivan ('35, '76), Vancea ('58), Bolba ('65) / Olteanu ('80)

ETAPA VIITOARE:

Jiul Petroșani - Inter Sibiu, SC Bacău - FC Argeș, Victoria București - Dinamo, „Poli” Timișoara - Petrolul Ploiești, Corvinul - Steaua, Univ. Craiova - Flacăra Moreni, FCM Brașov - „U” Cluj, FC Bihor - Farul, Sportul Studențesc - FC Olt.

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU
Unitate de mecanizare, transporturi și construcții forestiere Militari, încadrează următoarele categorii de personal: strungari, frezori, rectificatori, vopsitor auto, mecanici utilaj, electrician auto, sudori electric și vulcanizatori. Încadrarea se face în condițiile legii nr 12/1971.
ICPI București încadrează conform legii 12/1971, motopompieri formație pompieri și controlori poartă. Solicitanții trebuie să aibă domiciliul stabil în orașul București.
IRA București-Grivița, cu sediul în strada Clăbucet nr 68, sector 1, tramvai 55, autobuz 105, încadrează de urgență, conform legii 477/1983,

art 14 - paznici și controlori poartă cu domiciliul stabil în municipiul București sau sectorul Agricol Ilfov.
Caut femeie îngrijire bolnavă și menaj ușor, zona Bercești.
VĂNZĂRI
Vând convenabil garsonieră, Drumul Taberei, etajul 2, bloc 4 etaje.
Vând dormitor stil, masă sufragerie, birou, canapea, fotolii, bicicletă import, covoraș, diverse obiecte.
Vând Skoda 105 L, perfectă stare.
Vând garaj, zonă Teatrul Național - Intercontinental. Posed autorizație.
Vând Wartburg 312, aparat ultraviolete, radio Maestra, televizor, aparat mărit foto, ceas Longines, mașină lustruit parchet.

tv 17 octombrie 1989

19:00 Telejurnal
19:30 Partid și țară - o unică vointă
Deplină aprobare de către întregul nostru partid și popor a propunerii privind realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de secretar general al Partidului Comunist Român și a documentelor pentru Congresul al XIV-lea
19:45 România la TIB '89
Export, calitate, eficiență
Redactor Radu George Serafim
20:05 Rolul hotărâtor al proprietății socialiste în făurirea noii orânduirii sociale
Redactor Florin Brătescu
20:30 Teatrul TV
Uneori imposibilul nu există, de Virgil Stoescu
În distribuție: Florin Zamfirescu, Catalin Dumitrescu, Ion Marinescu, Colea Răutu, Andrei Codarcea, Răzvan Vasilescu, Ileana Șerban, Monica Modreanu
Regia artistică Dan Puican
21:35 Democrația muncitorească, revoluționară în acțiune
Controlul oamenilor muncii în folosul oamenilor muncii
Redactor Vartan Arachelian
21:50 Telejurnal
22:00 Închiderea programului

vremea

În țară, vremea a fost normală din punct de vedere termic, iar cerul variabil, cu înnorări mai accentuate în estul țării. Au căzut precipitații sub formă de ploaie în estul țării și cu totul izolate în restul teritoriului. Vântul a suflat slab până la moderat, cu intensificări trecătoare în estul țării. Temperaturile minime au fost cuprinse, în general, între 0 și 8 grade, cele maxime, între 12 și 18 grade. S-a pro-

duce ceață, îndeosebi în vestul și în centrul țării, iar în depresiuni și în zonele subcarpatice și brumă.
În București, vremea a fost normală din punct de vedere termic, cu cerul temporar noros. Vântul a suflat slab până la moderat. Temperaturile minime, în scădere, au fost cuprinse între 5 și 7 grade, iar maximele s-au încadrat între 16 și 18 grade. Dimineața, condiții de ceață.

amintiri

Enciclopedice

ORIZONTAL: 1) Știință care studiază măsurile, relațiile cantitative și formele spațiale. 2) A alătura mărimi de același fel - 60 la romani. 3) Accesorie. 4) Unități productive - Îmenseitate lichidă. 5) În primele rânduri! - Televiziunea Română (abr.) - Teatrul bucureștean. 6) Prelucrador de metale rare - Intrarea la cinematograful „Patria”! 7) Teatrul Național din București (abr.) - Postav - Eternizat de Brâncuși. 8) Mioare - Omogen. 9) Stimulat. 10) Întemeiere.

VERTICAL: 1) Ațabirile de dimensiuni. 2) Aderări. 3) Fontă - Șuruburi! - Performer. 4) A formula - Produs alimentar. 5) Lucrători ce asigură compunerea sau descompunerea trenurilor. 6) Unitate de alimentație publică. 7) Echipă... engleză - Produs de patiserie. 8) Chenar - Măsoară timpul (pl.). 9) Limpezi - Program zilnic. 10) Osie - Rezonanță - Pronume.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Informația Bucureștiului, 1989

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ

Apel la cooperare și reformă din partea Partidului Muncitoresc Maghiar

La 17 octombrie 1989, Nyers Rezzo, președintele proaspătului înființat Partid Socialist Ungar, a trimis la București o scrisoare adresată Comitetului Central al Partidului Comunist Român. În scrisoare se vorbea despre viziunea reformatoare a noului partid comunist maghiar și despre dorința de cooperare cu PCR. Redăm acest mesaj al PSU dizuat la momentul respectiv de Radio Europa Liberă.

„Dragi tovarăși,
Mulțumindu-vă pentru mesajul adresat celui de al XIV-lea Congres al PMSU și pentru felicitările ce mi le-ați transmis cu prilejul alegerii mele în funcția de președinte al Partidului Socialist Ungar, doresc să vă informez că pe data de 7 octombrie a.c. s-a înființat Partidul Socialist Ungar.

Congresul nostru a ajuns la concluzia că PMSU și-a îndeplinit misiunea sa istorică și este nevoie de un nou partid în vederea construirii eficiente a socialismului democratic în Ungaria.

Partidul Socialist Ungar dorește să funcționeze ca partid socialist de stânga păstrând valorile socialiste și comuniste de bază. PSU se consideră succesorul străduințelor de reformă și succesorul legal al PMSU.

Avem convingerea că înființarea PSU creează condiții mai prielnice pentru continuarea consecventă a reformelor. Acest fapt constituie totodată și o condiție importantă pentru a păstra și duce mai departe în țara noastră ideile socialismului și de stânga în sens european. Înființarea partidului modern și cu putere de acțiune este indispensabilă pentru păstrarea stabilității politice a patriei noastre. În interesul edificării socialismului democratic, PSU își propune ca scop construirea democrației parlamentare pluraliste, sprijinindu-se pe sistemul autoconducerii, pe economia de piață socială și pe proprietatea mixtă.

PSU nu schimbă orientările de bază ale politicii externe al predecesorului său, se străduiește să realizeze interesele naționale pe baza realităților internaționale și respectării obligațiilor țării asumate prin tratate; sprijină continuarea colaborării dintre țara noastră și țările socialiste și reinnoirea sistemului relațiilor multilaterale. Considerăm necesară dezvoltarea relațiilor, în interesul reciproc, cu toate celelalte țări ale lumii.

PSU dorește colaborarea cu partidele comuniste, socialiste, social-democrate și cu alte partide și

tendințe de stânga. Suntem gata ca în viitorul apropiat să facem demersuri concrete în acest scop.

Dragi tovarăși,
PSU, în abordarea relațiilor ungaro-române, dorește să urmeze politica principială și constructivă a partidului său predecesor. Avem convingerea fermă că numai o dezvoltare atotcuprinzătoare, vizând toate domeniile relațiilor ungaro-române, servește interesele celor două popoare, aprofundarea securității și colaborării europene. Pentru progres sunt necesare eforturile comune, acestui scop i-au servit propunerile concrete și inițiativele noastre anterioare, care rămân și în continuare valabile. Confirmând interesul nostru pentru lichidarea incordării apărute în relațiile ungaro-române, exprim speranțele noastre că PCR va dovedi disponibilitate pentru crearea încrederii și colaborării reciproc avantajoase.

Cu salutări tovarășești,
Nyers Rezzo
Președintele Partidului Socialist Ungar

Arhiva Open Society (Budapesta), Institutul de Cercetare al Radio Europa Liberă, secția română

Procesul László Tökés (8)

Fila 26:
Parohia Reformată Timișoara
Str. T. Cipariu 1
Nr. 146/1989
Către Judecătoria Timișoara
Subsemnata Parohia Reformată Timișoara, în baza hotărârii presbiteriului - for de conducere a parohiei - cuprinsă în procesul-verbal din data de 25 septembrie 1989, formulăm prezenta

Cerere de intervenție
în interesul părătuului Tökés László în cauza civilă care formează obiectul dosarului nr. 9001/1989, având termen de judecată la 20 octombrie 1989, prin care declarăm că nu înțelegem să cerem evacuarea preotului Tökés László din locuința care formează proprietatea noastră, fapt confirmat și de reclamantul în cererea de evacuare și atestat de extrasul de carte funciara depus de Episcopia din Oradea.

Anexat depunem copia-traducere a hotărârii presbiteriului, prin care a decis să înainteze această cerere de intervenție și să respingă evacuarea preotului Tökés László.

Timișoara la 17 octombrie 1989
Cu stimă:
Parohia Reformată Timișoara prin Tökés László (mențione a judecătoriei: la dosar. Se comunică cererea de intervenție cu reclamanta. Obligă intervenienta să timbreze cu 50 lei sub sancțiunea anulării ca netimbrată)

Fila 27:
Copie-Traducere
Hotărârea Presbiteriului Parohiei Reformate din Timișoara Nr. 37 din 25 septembrie 1989

Referitor la hotărârea sa nr. 34 din 4 septembrie 1989, Presbiteriul își exprimă din nou dezaprobarea în legătură cu eventuala evacuare a preotului Tökés László din locuința de serviciu, deoarece, fiind preot legitim al parohiei, el posedă această locuință cu tot dreptul. Presbiteriul condamnă cu hotărâre acțiunea de evacuare a episcopului László Papp. Membrii prezenți ai presbiteriului, și anume: Unterweger Tibor, primcurator, Szalay Gusztav curatur și presbiterii Lahocz Karoly, Patakai Karoly, Tajti Illes, Szep Gyorgy, Sutka Erzsébet, Zrinyi Árpád, Huszak Bela, Bencsik Jozsefne, Iszlai Istvan, Sepsy Belane, Bancsov Janos, Kiss Jozsef, Kabai Jozsef, Sukosd Antal, Kun Karoly, Teleki László, Hajas Rozalia și Dosai Molnar Ilona, prin vot nominal, hotărăsc în unanimitate ca Parohia Reformată din Timișoara, fiind posesoarea de drept a casei parohiale și fiind persoană juridică independentă, să intervină în acțiunea civilă pornită de episcopul de Oradea și să angajeze un avocat pentru apărarea intereselor parohiei, respectiv pentru respingerea acțiunii de evacuare. Presbiteriul însărcinează președintele parohiei (preot și primcurator) cu luarea măsurilor necesare.

Tökés László mp. preot-președinte
Mester Ferenc mp. secretar
Unterweger Tibor mp. primcurator-președinte
Szalay Gusztav curatur mp.
Bencsik Jozsefne presbiter mp.
Timișoara la 17 octombrie 1989
Pentru conformitate: Oficiul Parohial Reformat prin Tökés László - ortografie originală -

RESTITUIRI

Cu ochii pe familia Paleologu

Ministerul de Interne
DSS/SMB/Serv. Ind. Inv.
F/Ca/AT/DI/00123283
Strict secret
Ex. nr. 1
Către SMB
La adresa dvs. nr. 123/SM/001637 din 29.09.1989 vă comunicăm următoarele:
Paleologu Olimpia-Eliza, fiica lui... și..., născută la 31.03.1936 în Iași, supravegheatoare la Muzeul de artă al RSR, este căsătorită și domiciliază în Str. Armenească nr. 34.
Sus-numita locuiește împreună cu soțul, cuprind magazinul și etajul 1 al unui imobil gen vilă pe care l-a primit moștenire de la soțul ei, fost moșier.
Este apreciată ca o persoană liniștită, civilizată, însă retrasă în relațiile cu vecinii.
Nu a fost semnalată cu manifestări negative de ordin politic și nici cu relații în rândul unor persoane cunoscute a fi cetățeni străini. Vizite

primește rar, din partea unor persoane necunoscute sub aspectul identității. Este căsătorită cu Al. Paleologu, fiul lui... și... născut la 14.03.1919 în Buc., scriitor, membru al Uniunii Scriitorilor din RSR, apreciat de asemenea ca un element retras și necomunicativ în relațiile cu cei din jur. Datorită comportamentului soților Paleologu și datorită faptului că locuiește într-un imobil izolat față de celelalte imobile din jur, situat la intersecția străzilor... și..., nu am avut posibilități de a afla date complexe despre aceștia.
... a mai fost investigat la solicitarea din adresele nr. 122/ON/001146 din 27.09.1988 și SMB 122/PV din august 1985.
Sef compartiment
Ss indescifrabil
Of. op. 1, lt. maj. ss indescifrabil
Sielian Tănase, Acasă se vorbește în șoaptă. Dosar și jurnal din anii târzii ai dictaturii, București, Compania, 2002, p. 170-171

